

at være Typografer, idet en stor Del af Typografernes Arbejde af Hensyn til de mange Morgendagblade maa foregaa om Natten, og hvis det, at man forbyder dem at være Typografer, medfører, at de i Stedet for sidde paa smaa elendige Kvistkamre og sy den hele eller den halve Nat i daarlig Belysning, saa er det en daarlig Tjeneste, man har gjort dem. Det vil altsaa ses, at man kan ved ret skarpe Bestemmelser paa Fabriktilsynets Omraade risikere at drive de paagældende over til en Hjemmevirksomhed, der saa maaske medfører, at man skal gaa til et ret udstrakt Tilsyn med Hjemmearbejdet. Men det har jeg mine overordentlig store Betæneligheder ved, og det har jeg ikke turdet foreslaa til Trods for, at Arbejdsraadet, som til Ministeriet har indsendt et Forslag, der ogsaa findes optrykt som Bilag til Lovforslaget, i sit Udkast havde udarbejdet Bestemmelser om Tilsyn med Arbejde i Hjemmene. Jeg tror, at det i alt Fald for Tiden vil være alt for betænkeligt at gaa til Bestemmelser, hvorefter Tilsynet skulde have Ret til — det er navnlig Sypiger, her er Tale om — at komme til en Sypige og sige: Du har ikke Lov til at sidde og udføre dit Arbejde i dette lille Værelse og i denne daarlige Belysning. Jeg gør opmærksom paa, at man kunde da vel ikke tænke sig den Mulighed, at man, naar vedkommende arbejder for sig selv, skulde have en saadan Ret. Det maatte da være, naar de arbejder for andre. Men den Omgaaelse, der vil blive af Lovens Bestemmelser i Retning af, at de paagældende nok skulde ordne sig saaledes, at de arbejder for sig selv, om end kun pro forma, gør, at jeg ikke har turdet sætte Bestemmelser om Tilsyn med Hjemmearbejde ind i Lovforslaget. Tallet paa Hjemmearbejdere er efter de foreliggende Oplysninger ca. 17,000, hvilket svarer til 8 pCt. af samtlige i industrielle Virksomheder beskæftigede Arbejdere. Paa dette Punkt er selvfølgelig Tallet langt det højeste i København, hvor hele 14 pCt. af samtlige industrielle Arbejdere have Hjemmearbejde, medens det i Provinsbyerne kun er 5 pCt. og paa Landet kun 1½ pCt.

Dette har, som sagt, været mine Bevæggrunde til ikke at tage selve Tilsynet med Hjemmearbejdet med. Derimod indrømmer jeg, at der er al Grund til i alt Fald at forsøge paa, om der kan gøres noget for at skaffe Hjemmearbejderne bedre Lønforhold, og der vil i Lovforslagets § 31 findes Bestemmelser gaaende

ud paa, at det overalt, hvor en Arbejdsgiver beskæftiger Hjemmearbejdere, skal kunne paabydes, at der ved Opslag gives de vedkommende Hjemmearbejdere Adgang til at se, hvad den virkelige Arbejds løn er for det Arbejde, de udføre. Hvad der i saa Henseende navnlig har Interesse, synes mig at være, at der — desværre, fristes jeg til at sige — er en hel Del Hjemmearbejdere, der ikke have Arbejde direkte for den paagældende Arbejdsgiver, men beskæftiges af Mellemmænd, som selvfølgelig ville have deres Part af Arbejds lønnen, skønt de ikke selv udføre Arbejde. At give Bestemmelser, som sætte Arbejderne i Stand til at se, om de faa det, der rettelig tilkommer dem, eller hvor meget af det der gaar i Mellemmændenes Lommer, mener jeg, man uden Ængstelse kan gaa til, og det vil efter min Mening i Virkeligheden være bedre for de paagældende Hjemmearbejdere, end om man gik til at lade Tilsynet faa en Ret til at skride ind, hvis de arbejder i efter Tilsynets Mening for daarlige Arbejdslokaler.

Efter disse faa vejledende Bemærkninger tillader jeg mig til Slut at anbefale Forslaget til velvillig Behandling i det høje Ting. Det kan jo ikke nægtes, at efterhaanden som Industrien har udviklet sig, paakræves det mere og mere, at der fra Lovgivningsmagtens Side træffes Bestemmelser, der sikre den enkelte Arbejder, der skal arbejde sammen med mange flere, taalelige Forhold under Arbejdet i Fabrikker eller paa Værksteder. Det er efter min Mening den store Forskel mellem Arbejde i Værksteder og Hjemmearbejde, at medens den enkelte selv er Herre over, under hvilke Forhold han vil arbejde i sit Hjem, er han ikke Herre over, under hvilke Forhold han maa arbejde, saa snart Arbejdet skal udføres paa Værksted eller i Fabrik, thi der kan den enkelte ikke selv gennemføre Forandringer, og hvis han er nødt til for at tjene sit Underhold at arbejde i en bestemt Virksomhed, maa han finde sig i at arbejde under de Forhold, som nu en Gang ere til Stede. Det er det, som efter min Mening berettiger Lovgivningsmagten, det offentlige, til at træde til.

Det næste Lovforslag, jeg skal have den Ære at forelægge for det høje Ting, er Forslag til Lov om Grundværdistigningsafgift for nogle Garnisonsbyer. Jeg maa maaske minde om, at allerede i det Lovforslag om Jernbaneanlæg, der blev fremsat for Rigsdagen af daværende Minister for offentlige Arbejder, Høgsbro, i Begyn-